

PERFEȚIONAREA MANAGEMENTULUI PERFORMANȚEI ACADEMICE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR ȘI A ORGANIZAȚIILOR DIN SFERA ȘTIINȚEI ȘI INOVĂRII CU PROFIL AGRONOMIC ÎN REPUBLICA MOLDOVA

¹*Drd., Adrian SÎRBU*

²*Dr., conf. univ, Anatol RACUL*

^{1,2} *Universitatea Agrară de Stat din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Mircești 44,
Tel. (+373) 22 432 395, www.uasm.md*

Abstract

The HRM's field of expertise involves permanently and effectively improving the work of managers and employees with the ultimate goal of unanimously meeting all the organizational goals advanced. Also the managers are obliged to assume those responsibilities regarding the specifics of each employee, because each employee is a person, personality and distinct personality. Respectively, the importance of determining and improving the academic performance of teacher's staff and researchers is inevitable for higher education institutions and organizations in the field of science and innovation with an agronomic profile.

Key words: *agronomic, cercetare, cluster, inovare, învățământ superior, mediu rural, performanță academică.*

JEL CLASSIFICATION: O, O3

Introducere. Mediul rural are un potențial natural destul de complex și variat, constituit din principalele elemente demografice, economice și istorice, culturale care printr-o utilizare eficientă, rațională și integră poate propulsi, asigura și diversifica o dezvoltare durabilă, ocuparea forței de muncă la cote maxime, creșterea nivelului calitativ și înalt de viață a populației din acest mediu.

Scopul de bază al cercetării științifice. Necesitatea evaluării performanței academice a cadrelor didactice și a cercetătorilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior și a organizațiilor din sfera științei și inovării cu profil agronomic, inclusiv, care creează premise necesare realizării unei concordanțe dintre cerințele impuse postului ocupat cu calitățile și aptitudinile profesionale ale celui care este evaluat, totodată este necesar să fie asigurat un sistem motivațional cât mai eficient pentru a ridica nivelul performanței individuale și totodată cel operațional și strategic. În baza acestor evaluări a performanței profesionale periodice se urmărește determinarea unor componente generale pentru a stabili mărimea salariilor și/sau premiilor în funcție de performanța individuală obținută a personalului de cercetare într-o perioadă de timp. Dacă se va intensifica și se va obține un nivel al performanței academice înalt și obiectiv, respectiv, de la sine se va eficientiza nivelul de competitivitate a organizațiilor unde își desfășoară activitatea metodico-didactică, educațională și de cercetare a celui evaluat.

Analiza critică a problemei abordate. Resursele demografice din mediul rural reprezintă 2047894 de persoane, ceea ce reprezintă 57,6 % din totalul populației pe țară pentru anul 2015, dintre care 1002209 de bărbați și 1045685 de femei. În schimb, în același an putem evidenția că indicatorul privind vârsta medie a populației (ambele sexe) din mediul rural este cu 1,3 ani mai joasă față de mediul urban, la fel este mai joasă cu 1,2 ani la bărbați cât și la femei. La fel, în același an putem evidenția că indicatorul privind durata medie de viață, a populației (ambele sexe) din mediul rural reprezintă 69,88 de ani, care este cu 4,22 ani mai puțin față de mediul urban, iar referitor la bărbați este o vârstă medie de 65,89 ani, ceea ce reprezintă o vârstă mai scurtă cu 4,24 ani, iar la femei este o vârstă de 74,07 ani ceea ce reprezintă cu 3,68 de ani mai puțin. Din numărul total al populației, mai mult de jumătate locuiește în mediul rural, rata ocupării forței de muncă în este de numai 36%. Ponderea populației economic active este mai mică în țară, comparativ cu alte state est-europene, cauza fiind, migrația masivă a forței de muncă activă după hotarele țării. Cea

mai mică rată de ocupare a forței de muncă în mediul rural din țară o au tinerii cu nivel scăzut de studii. Rata scăzută de ocupare în câmpul muncii în mediul rural este determinată în mod direct de salariile foarte mici în agricultură în comparație cu alte sectoare ale economiei.

Mediul rural care este un subsistem socio-teritorial a societății are un număr destul de vast de funcții cu o importanță națională semnificativă: - de producție; - demografică; - resurse de muncă; - social și cultural; - protecția mediului; - recreativ și agro recreativ; - de locuințe; - rețelele de comunicare; - controlul social asupra teritoriului. Putem constata cu certitudine, că dacă vor fi îndeplinite toate aceste funcții la justa lor valoare de către factorii de decizie și toți cetățenii din mediul rural ar fi o precondiție majoră și destul de importantă pentru o dezvoltare economică și socială de succes a țării.

Competiția în economia de piață impune folosirea intensivă a resurselor existente – naturale, financiare, materiale, tehnologice, umane, informaționale etc. De aceea, orice organizație – de tip economic sau instituțional, presupune, în condițiile actualei societăți informaționale, rezolvarea nevoilor de cunoaștere, care se bazează pe strategii, principii, metode și tehnici moderne de investigare, planificare și organizare.

Instituțiile de învățământ (ÎȘ) și organizațiile din sfera științei și inovării (OSȘI) cu profil agronomic fiind caracterizate prin diferite tipuri de organizări, coordonări și planificări a resurselor, au nevoie, în condițiile de astăzi ale societății informaționale, de cunoștințe noi care se bazează pe strategii, principii, metode și tehnici moderne de investigare, planificare și organizare. Toate acestea au devenit posibilități ale managerilor datorită dezvoltării tehnologiilor informaționale, deosebit de necesare pentru fundamentarea deciziilor. [6]

Respectiv, povara dezvoltării unui sector, ramuri, economii într-o măsură oarecare depinde de impactul scontat depus și fructificat de către ÎȘ și OSȘI. Privind dezvoltarea durabilă a mediului rural impactul direct ar fi atribuit nemijlocit ÎȘ și OSȘI cu profil agronomic. Prin urmare, aceste organizații sunt obligate să creeze un mediu academic și științific cât mai performant și modern pentru a stabili niște legături directe dintre dânsese cu mediul de afaceri, care la rândul său ar facilita și crea un regim direct de import accesibil și rapid de cele mai avansate și performante tehnologii necesare dezvoltării mediului rural în general cât și devenirea producătorilor autohtoni cât mai competitivi. Totodată, este necesar de a crea condiții și legături cât mai avantajoase și directe dintre factorii de decizie, ÎȘ și OSȘI cu profil agronomic și mediul de afaceri din sector.

Cu toate acestea, în ultimul deceniu s-a pus un accent considerabil pe construirea unui serviciu de extensie profesional și de anvergură din țară, a cărui grad de acoperire și eficiență este unul înalt și în continuă creștere. Din păcate, nu a fost consolidată încă legătura instituțională dintre componentele de cunoștințe în domeniul agricol din Republica Moldova (RM) și sistemul informațional, cum ar fi, dintre instituțiile de cercetare agricolă, de extensiune și de învățământ/instruire.

Lipsa de coordonare pe orizontală și verticală a lanțurilor de aprovizionare este o altă cauză a competitivității scăzute a sectorului agricol. Motivele care cauzează în prezent prețurile reduse la producția agricolă includ piețele en-gros subdezvoltate, puterea de negociere redusă, schimbarea calității produselor, lipsa de canale de distribuție, infrastructura precară și un acces limitat la piețele externe. Lipsa unei infrastructuri moderne de post-recoltare a fost identificată drept una dintre cele mai slabe verigi a lanțului de aprovizionare cu fructe și legume, stabilit pe verticală. Totodată, evidențiem că responsabilitatea primară este atribuită nemijlocit factorilor de decizie, inclusiv Parlamentul – care este organul reprezentativ suprem din țară și este responsabil de a elabora și adopta cadrul legal, Guvernul – care este organul executiv care trebuie să realizeze politicile externe și interne a statului, inclusiv să exercite conducerea generală a administrației publice. Partea component a Guvernului este atribuită Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) care este organul central de specialitate al administrației publice, subordonat direct Guvernului. Are misiunea de a asigura realizarea prerogativelor constituționale ale Guvernului la elaborarea și promovarea politicilor de stat de dezvoltare durabilă a sectorului agroindustrial al țării, prin sporirea competitivității și productivității sectorului, precum și

asigurarea inofensivității și suficienței alimentare a țării, în vederea creării premiselor pentru creșterea permanentă a bunăstării populației. [3]

Privind dezvoltarea, diversificarea și ridicarea nivelului competitiv din sector, au fost elaborate un șir de politici: Strategia națională de dezvoltare durabilă a complexului agroindustrial (2008-2015), care a avut ca scop general al strategiei de a asigura o creștere durabilă a sectorului agroindustrial cu o ameliorare consecventă a calității vieții în zonele rurale prin sporirea competitivității și productivității sectorului; Strategia în domeniul siguranței alimentelor (2011-2015), care a reprezentat o premisă pentru adoptarea principiilor de siguranță alimentară ale UE și realizarea abordării integrate „de la furcă la furculiță” pentru a asigura sănătatea publică, precum și a permite creșterea exporturilor; Strategia de dezvoltare a serviciilor de extensiune rurală (2012-2022), care prezintă o viziune cuprinzătoare și realistă privind rolul rețelei de extensiune rurală, cu condiția unei finanțări adecvate a implementării acesteia. Obiectivele generale ale Strategiei respective pentru dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în agricultură, precum și sporirea competitivității sectorului agro - alimentar prin intermediul serviciilor de extensiune rurală. Este laudabil faptul că strategia funcționează cu obiective cuantificabile care prezintă un avantaj în comparație cu alte strategii menționate mai sus; Strategia de dezvoltare a agriculturii și a mediului rural (2014-2020), care are o viziune bazată pe coerența între agricultură, mediu și dezvoltare rurală, ce reprezintă probleme de ordin economic, de mediu și social. Nemijlocit, având o viziune strategică, cu titlul: „Un sector de agro - business competitiv va contribui ca mediul rural din țară să devină unul atractiv pentru muncă și trai, dispunând de infrastructura necesară. Agricultură și mediul rural vor furniza bunuri și servicii, totodată conservând biodiversitatea, valorile culturale și tradiționale pentru generațiile viitoare”.

Pentru realizarea obiectivului impus și reieșind din analiza efectuată a sectorului agro - alimentar, au fost identificate un șir de priorități și câteva măsuri, printre care vom evidenția: Creșterea competitivității sectorului agro - alimentar din țară, prin restructurare și modernizare. Competitivitatea agriculturii moldovenești este una scăzută din cauza mai multor factori. Reieșind din acest considerent precum și având în vedere viziunea strategică asupra sectorului dat, este elocvent că RM urmează să sporească competitivitatea agriculturii prin concentrarea pe produse agricole cu valoare adăugată înaltă. În acest sens, strategia plasează un accent special pe modernizarea sectorului, îmbunătățirea nivelului de învățământ superior și a sistemelor asociate, inclusiv a cercetării și dezvoltării.

Creșterea calității învățământului superior, cercetărilor științifice și serviciilor de extensiune în sectorul agro - alimentar, inclusiv facilitarea sistemelor de informare care vor crea premise legate de; în primul rând, crearea condițiilor pentru un suport flexibil de a restructura și moderniza baza educațională, științifică și de cercetare. În al doilea rând, baza de cercetare agricolă ar trebui să fie modernizată și restructurată pentru a consolida legătura acesteia cu mediul de afaceri. În al treilea rând, serviciile de extensiune ar trebui să fie modernizate și să dețină legătura cu domeniile de cercetare și învățământ agricol și de maximizat sinergiile celor trei domenii.

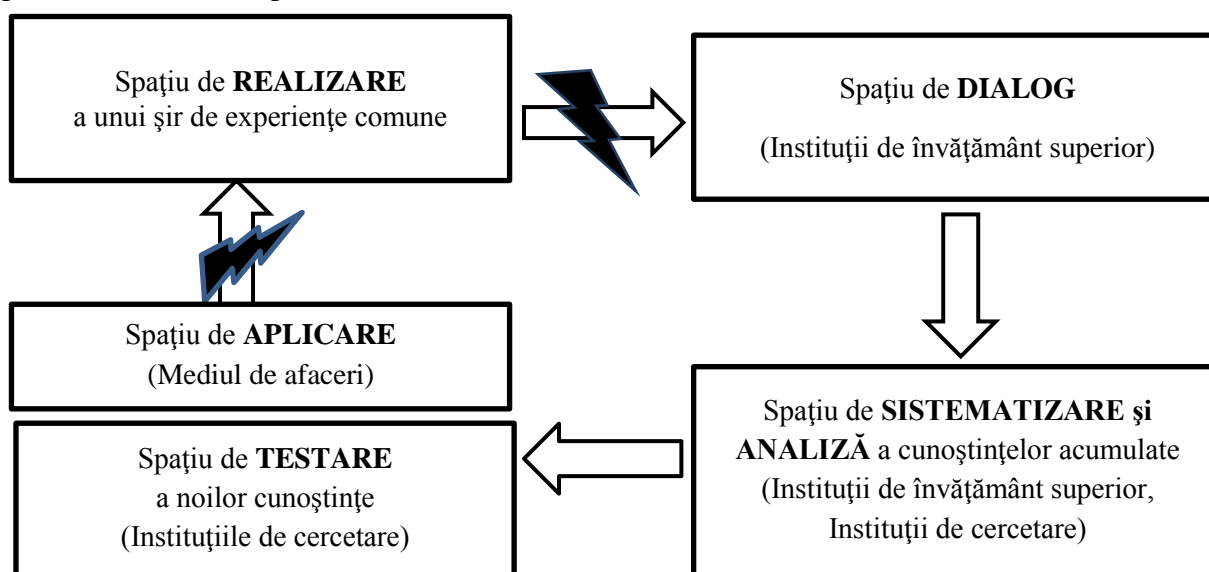
Realizarea acestui obiectiv sectorial în practică va avea un impact scontat, și anume: - restructurarea și modernizarea sectorului va influența direct asupra eficienței de producere și procesare; - sporirea calitativă și cantitativă a sectorului agro - alimentar din țară; - creșterea cotei de piață atât pe plan intern cât și cel extern; - creșterea accesul la noi piețe de desfacere cu o valoare înaltă și competitivă; - îmbunătățirea direct a echilibrului dintre producția primară cu valoare redusă și procesarea la un nivel cât mai înalt; - produsul sistemului educațional și de cercetare va avea conexiuni cu nevoile pieței; - optimizarea resurselor de terenuri după structură și destinație; - îmbunătățirea gestionării resurselor privind apa agro - alimentară; - ameliorarea calității solului și a rezistenței la eroziune; - îmbunătățirea rezistenței la potențialele riscuri care pot afecta mediul de afaceri agro - alimentar; - sporirea tuturor activităților economice din mediul rural; - îmbunătățirea infrastructurii mediului rural; - diminuarea tendinței de emigrare din mediul rural; - responsabilitatea pentru dezvoltarea zonei rurale va fi preluată de către locuitorii din mediul rural. [33]

Întru realizarea cu succes a obiectivelor impuse cu un grad superior al calității, executării și realizării corespunzătoare, considerăm, că ponderea cea mai semnificativă este atribuită direct ÎIS și OSSİ cu profil agronomic, care trebuie să fie performante și la rândul lor vor crea un mediu competitiv sectorului și economiei naționale.

Paralel putem evidenția conținutul, importanța și caracteristicile specifice a Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, care cuprinde o totalitate de obiective strategice naționale pentru o dezvoltare economică pe termen lung. Printre cele mai importante domenii de dezvoltare sunt: sănătatea, cultura, atragerea investițiilor, protecția socială, agricultura și dezvoltarea rurală cât și protecția mediului care vor fi cruciale pentru o dezvoltare durabilă a țării.

Dezvoltarea economico-socială a unui stat trebuie să fie caracterizată prin intermediul unor indicator esențiali macroeconomici care ar exprima potențialul și nivelul economiei, structura acesteia, cât și eficiența folosirii factorilor de producție, nivelului de competitivitate și nu în ultimul rând nivelul de trai al cetățenilor. Respectiv, pentru o dezvoltare economică pe termen lung considerăm că este inevitabil de a promova adecvat și rațional societatea bazată pe cunoștințe, inclusiv fortificarea activităților de cercetare, inovare și dezvoltare axate spre eficiență și competitivitate. Printre cele mai semnificative priorități de dezvoltare a societății noastre se regăsesc următoarele obiective strategice: 1) Racordarea sistemului educațional și de cercetare la cerințele pieței forței de muncă, în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare în economie; 2) Creșterea competitivității produselor agroalimentare și dezvoltarea rurală durabilă. Putem cu certitudine să afirmăm, că asumarea responsabilităților privind dezvoltarea economiei naționale și reducerea sărăciei prin intermediul factorilor legați de cercetare, inovare și dezvoltare rămân atribuit direct ÎIS și OSSİ cu profil agronomic din RM. [4]

Luând în considerație importanța educației, învățământului superior și cel referitor la cercetare, inovare, transfer tehnologic și extensiune rurală din perspectiva globalizării putem constata că: „Promovarea globalizării ca fiind concepută ca o asociere complexă a diversităților naționale care înglobează educația, cercetarea și inovarea care sunt tot mai des considerate ca fiind în același timp factori și efecte indispensabile”. Totodată educația, cercetarea și în special învățământul superior sunt obligate să reacționeze prompt și direct cu aspirații privind globalizarea, ci dimpotrivă sunt impuse să joace un rol fundamental în dezvoltarea economiilor moderne viitoare dezirabile, înglobând în societate modificările calitative, cantitative și moderne de natură să păstreze identitatea diversificată a comunităților, dar și conviețuirea liberă, independentă și pașnică, fiind bazată pe comunicare și o bună cunoaștere, sesizarea intereselor fiecărui cetățean implicat în acest proces destul de complex”.

Fig. 1. Participarea organizațiilor la producerea cunoștințelor cu profil agronomic.

Sursa: elaborat de autor în baza datelor: [5]

Printre cele mai importante organizații care se ocupă nemijlocit de utilizarea și desăvârșirea cunoștințelor sunt IÎS și OSȘI cu profil agronomic. Rolul tradițional asumat de IÎS cu profil agronomic este cel mai apropiat de acela de spațiu de dialog și de spațiu de sistematizare a cunoștințelor. Iar, OSȘI cu profil agronomic, fie ele instituții publice sau centre de cercetare și extensiune private, își asumă în mod tradițional rolul de spațiu de sistematizare și de testare a unor noi cunoștințe (fig. 1.) prezintă situația fluxului cunoștințelor în acest caz. Conform (fig. 1.) identificăm câteva probleme cheie referitoare la asumarea tradițională a importanței atribuită organizațiilor care au ca bază obiective legate de dezvoltare, cunoaștere și inovare.

Prima problemă constă în aceea că nici una din aceste organizații nu ocupă locul de spațiu de realizare a unor experiențe comune și interdependente, deci punctul-cheie în constituirea unor cunoștințe noi, moderne și competitive este cel mai slab reprezentat. Respectiv, spațiul de realizare a unor experiențe comune este un loc în care cadrele didactice, cercetătorii și mediul de afaceri preiau cunoștințe tacite în urma derulării unor activități comune, ca mai târziu să fie folosite în celelalte spații care ar contribui direct la închiderea ciclului de creare a cunoștințelor.

Pentru a deveni „spații de realizare a unor experiențe comune”, mediul de afaceri trebuie să permită participarea la activitățile practice pe care le realizează a unor membri ai comunității naționale. Mediul de afaceri reprezintă spațiul în care propriii angajați au experiențe comune, dar mai sunt trei categorii de persoane care trebuie să aibă acces la altfel de experiențe: studenții și masteranzii, cadrele didactice și cercetătorii. Studenții și masteranzii trebuie să fie implicați activ în activitățile practice pentru a fi la curent cu evoluțiile „spațiului de aplicare” în care își vor derula cel mai probabil activitatea profesională viitoare. Cadrele didactice sunt cel mai adesea indivizi cu bune abilități de analiză și sinteză, având în plus un rol important în formarea viitorilor specialiști, de fapt a viitorilor deținători ai celor mai valoroase cunoștințe. Calitatea și actualitatea cunoștințelor studenților și masteranzilor depind de accesul la experiențe practice a cadrelor didactice. Cercetătorii trebuie să fie în contact direct cu activitățile practice pentru a putea genera noi cunoștințe cu înaltă valoare aplicativă.

Pentru a deveni spații de dialog, de explicitare a cunoștințelor, mediul de afaceri trebuie să realizeze o abordare simplistă la accesul de informații interne pentru membrii acceptați ca actori ai clusterului creat și o implicare în acțiuni de analiză a situației proprii cu ajutorul specialiștilor din țară, fie studenți și masteranzi, cadre didactice, cercetători sau consultanți independenți.

Ca spații de testare a noilor cunoștințe, mediul de afaceri trebuie să stimuleze atât activitățile de cercetare – dezvoltare - inovare proprii, cât și pe cele realizate de cercetători, independent sau în parteneriate comune cu organizația din mediul de afaceri. Dezvoltarea parteneriatelor dintre mediul de afaceri cu IÎS și cu OSȘI este esențială.

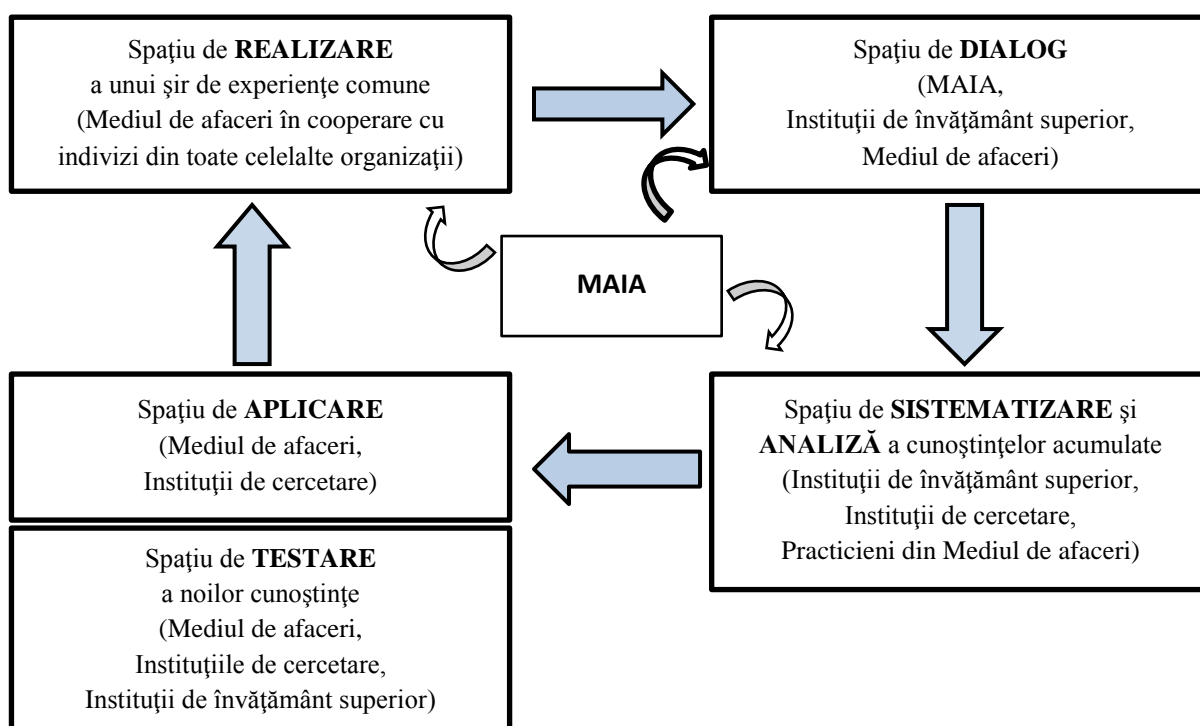
A doua problemă care rezultă din asumarea tradițională a rolurilor de către cele trei tipuri de organizații este lipsa de continuitate a fluxului de creare a cunoștințelor, generată de prezența fiecărui actor în doar unul sau cel mult două din cele patru spații. Este, în esență, problema lipsei de colaborare între diferitele tipuri de organizații, pe fondul slabei înțelegeri și acceptări a rolului celuilalt, generată de viziunea îngustă, specializată și centrată asupra propriului rol. Este deci necesară o ameliorare a participării diferitelor tipuri de organizații în cele patru spații, pentru a asigura prezența a minimum două tipuri de organizații în fiecare spațiu și prezența în minimum trei spații a fiecărei organizații, sau măcar a unor membri ai lor.

Schimbările necesare în mediul de afaceri au fost deja descrise. La nivelul IÎS este nevoie de schimbări legate de asigurarea conexiunii cu mediul de afaceri pentru a permite studenților, masteranzilor și cadrelor didactice să participe la activitatea practică din cadrul organizațiilor din mediul de afaceri. Activitatea de cercetare a IÎS trebuie și ea conectată cu activitatea de cercetare a organizațiilor din mediul de afaceri și inclusiv a OSȘI. Unul dintre rolurile IÎS este acela de a asigura un flux continuu de absolvenți care să posede cunoștințele esențiale necesare dezvoltării viitoare a clusterului. Formarea locală de personal înalt calificat și reținerea lui în țară este unul dintre principalii vectori a dezvoltării unui cluster competitiv. La nivelul OSȘI este necesară o mai bună articulare a activităților derulate cu nevoile de producere de noi cunoștințe ale companiilor din

cadrul mediului de afaceri și cu nevoia de pregătire a specialiștilor din cadrul ÎÎS, inclusiv prin dezvoltarea cercetărilor de la programele de licență, masterat și doctorat.

Iar a treia problemă care este identificată (fig. 1.) este lipsa unei viziuni unitare și a unui leadership care să orienteze energiile spre crearea unui astfel de cluster. Dacă în țară se găsesc mai multe organizații din cadrul mediului de afaceri și acționează în același domeniu este foarte posibil să regăsim o concurență puternică între ele, deci este imposibil ca vreuna dintre ele să fie lăsată să își asume rolul de lider în dezvoltarea unui cluster. ÎÎS nu pot nici ele să își asume un astfel de rol datorită influenței reduse pe care o au asupra mediului de afaceri, iar OSȘI cu rolul de furnizori direcți de cunoștințe sunt prea rar întâlnite în postura de a induce adaptări ale organizațiilor din cadrul mediului de afaceri. Ca urmare, rolul de a crea o strategie de dezvoltare a unui cluster competitiv și de a o pune în aplicare nu poate reveni decât unui alt tip de organizație puternic interesată de problemă, și anume ministerului de resort, în dependență de ramura sau sector. Fiind abordat conținutul privind identificarea unei variante cât mai optime a unui cluster care ar genera cunoștințe moderne și calitative pentru o societate competitivă, propunem un model de cluster care generează cunoștințe la toate nivelurile organizaționale indiferent de structura organizatorico-juridică a unei entități cu profil agronomic (fig. 3.). [1]

Competitivitatea sectorului agroalimentar dintr-un stat este un factor determinant al nivelului de bunăstare a locuitorilor din mediul rural cât și cel urban, ceea ce face ca MAIA cât și ÎÎS și OSȘI cu profil agronomic să fie direct interesate de problema dezvoltării unor cluster competitive. Tot odată, rolul lor de regularizare a sistemului economico-social le permite să ia o serie largă de măsuri pentru stimularea colaborării între cele trei categorii de organizații care contribuie la dezvoltarea cunoștințelor din clusterul respectiv. Un mare avantaj îl oferă și detașarea acestui tip de instituții de mediul concurențial, ceea ce le permite o mai mare doză de obiectivitate în implementarea strategiei de dezvoltare a unui cluster competitiv. În afară de rolul de catalizator al dezvoltării clusterului, MAIA trebuie să își asume un rol activ și în cultivarea dialogului și a transferului de cunoștințe, devenind astfel un participant activ în „spațiul de dialog” (fig. 2.).

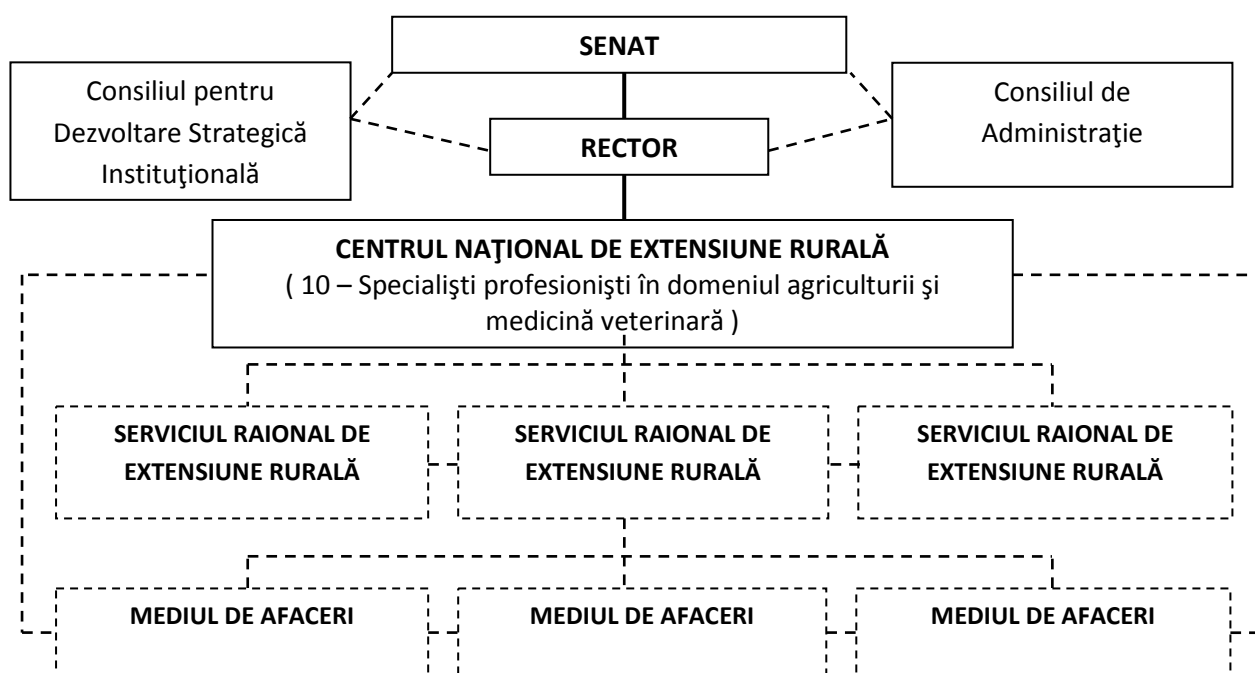
Fig. 2. Clusterul educațional și de dezvoltare profesională cu profil agronomic.

Sursa: elaborat de autor în baza datelor: [5]

În afara clusterelor, în condițiile globalizării este recunoscută existența unor forme de cooperare dincolo de limitele naționale, numite centre. Prin intermediul acestor centre sunt create modalitățile de cooperare internațională pentru completarea elementelor necesare realizării unui lanț al valorii competitiv pe o anumită industrie/sector și creării unei mase critice pentru declanșarea unei creșteri bazate pe inovație și creare de cunoștințe. Crearea de centre este derivată din aceea ce este un cluster propusă de Porter, dar este mai bine adaptată nevoilor actuale ale piețelor globale, în special din punctul de vedere al recunoașterii creșterii posibilităților de cooperare la distanță prin intermediul rețelelor de comunicație și prin reducerea barierelor de circulație a bunurilor, serviciilor și persoanelor.

Mediul de afaceri realizează din ce în ce mai clar că nu este necesară o proximitate geografică pentru realizarea unui anumit stadiu al producției. Barierele de competitivitate legate de distanțele mari și de tranzacțiile internaționale aproape că au dispărut ca urmare a evoluției a tehnologiei și logisticii, astfel încât devine din ce în ce mai facilă relocarea unor operații cum ar fi producția și cercetarea-dezvoltarea către țări cu expertiză bună și costuri mai reduse. Din ce în ce mai des, elemente ale dezvoltării noilor modele, producției și a rețelelor de distribuției sunt realizate separat, dincolo de frontierele clusterelor istorice.

Din punct de vedere geografic clusterelor par să se dezintegreze, dar ceea ce rămâne intact este modelul de funcționare, un număr mare de organizații din diferite domenii trebuie să colaboreze, dar nemaifiind legate de o proximitate statală, sectorială și geografică. În acest context, preocuparea principală pentru dezvoltarea națională și regională este asigurarea unei atractivități suficiente pentru menținerea, dezvoltarea și implantarea în sectorul agroalimentar a unor organizații/companii care să asigure o bună valorizare a cunoștințelor și a forței de muncă din sector. Companiile sunt atrase de două beneficii potențiale legate de acest factor: forța de muncă mai ieftină și/sau forța de muncă bine pregătită, deci și cu mai multe cunoștințe. Întrucât dezvoltarea sectorului agroalimentar în special cât și cel național în general implică în esență o creștere a nivelului de trai al populației indiferent de zonă. Principalele direcții de acțiune ale MAIA cât și a ÎS și OSSİ cu profil agronomic rămân asigurarea în sector și regiune a unui flux important de forță de muncă superior calificată în domeniul de interes respectiv și crearea unei bune infrastructuri pentru a permite colaborarea atât la nivel național cât și internațional. [2]

Fig. 3. Centrul Național de Extensiune Rurală. (Cluster educațional și de formare profesională).

Sursa: elaborat de autor.

Guvernul RM care conform constituției trebuie să asigure realizarea politicilor interne și externe a statului și să exercite conducerea și gestionarea generală a administrației publice centrale și locale. MAIA ca fiind o parte componentă a Guvernului RM și care este responsabil de realizarea periodică a politicilor din domeniul sectorului agroalimentar trebuie să fie implicat activ în perfecționarea și ridicarea nivelului calitativ, eficient și de dezvoltare strategic a structurii organizatorice de conducere a Universității Agrare de Stat din Moldova (UASM).

Respectiv, propunem înființarea Centrului Național de Extensiune Rurală (CNER) (CLUSTERUL educațional și de dezvoltare profesională din sectorul agroalimentar), care direct trebuie să fie în subordinea MAIA. (fig. 3.) Iar, CNER trebuie să-și exercite atribuțiile și obligațiunile strategice, organizatorice și de conducere în fața MAIA, Senatului, Rectorului și Consiliului de Administrație a UASM. Corespunzător, acest centru trebuie să fie constituit din trei nivele ierarhice:

Primul nivel - Centru Național pentru Extensiune Rurală, (alcătuit din 10 specialiști profesioniști din domeniul agriculturii și medicinii veterinare, acești specialiști trebuie să dețină cel puțin gradul științific de doctor habilitat în științe, și titlul de profesor universitar și/sau cercetător științific principal sau consultant științific, experiența profesională în domeniul de specializare de cel puțin 10 ani, cunoașterea a cel puțin 2 limbi străine de circulație internațională), la fel în cadrul CNER, este necesar de a înființa și un serviciu performant a tehnologiilor informaționale și de comunicare, pentru a colecta și informa mediul agronomic despre toate inovațiile și invențiile contemporane;

Nivelul doi – Serviciile Raionale pentru Extensiune Rurală, (SRER) (alcătuit din 5-7 consultanți teritoriali la nivel de municipalități și raioane, în dependență de mărimea și dimensiunile unității administrativ teritorial);

Nivelul trei – mediul de afaceri, (indiferent de forma juridico-organizatorică).

Scopul primordial a acestor reorganizări parțiale a structurii organizatorice de conducere a UASM, va fi de a impulsiona dezvoltarea durabilă și de extensiune a mediului rural, prin intermediul acestei rețele de specialiști profesionali și mediul de afaceri care vor efectua o legătură reciprocă dintre predare-învățare, informare, perfecționare, cercetare, inovare și dezvoltare.

CONCLUZII

Metoda neparametrică de evaluare creează premise și posibilități oportune de a face o analiză comparativă a performanței academice la toate nivelurile ierarhice a instituțiilor de învățământ superior și a organizațiilor din sfera științei și inovării cu profil agronomic. Considerăm că este necesar și destul de important de a propune o reorganizare parțială a structurii organizatorico-juridice de conducere a UASM pentru a identifica și crearea condițiilor cât mai avantajoase învățământului superior agronomic modern, dezvoltării mediului rural în special cât și a economiei naționale în general și paralel a ridica nivelul de dezvoltare a societății cât și competitivitatea RM pe plan mondial.

Mulțumiri. Acest articol științific a fost elaborat cu suportul financiar a proiectului „Dezvoltarea durabilă a spațiului rural al Republicii Moldova în perspectiva integrării în Uniunea Europeană”, cu cifrul 15.817.05.31A. pe anii 2015-2018.

BIBLIOGRAFIE

1. Craiovan M. Introducere în psihologia resurselor umane. București: Editura Universitară, 2006. 263 p.
2. Giju G. ș. a. Managementul cunoașterii – resursa cheie în noua economie. In: Economie teoretică și aplicată. vol. 17, 2010, no. 6(547), p. 17-26.
3. Hotărâre de Guvern al Republicii Moldova cu privire la aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală pentru anii 2014-2020. Nr.409 din 04.06.2014. Publicat: 10.06.2014 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 152.
4. Legea Republicii Moldova privind pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova 2020” Nr.166 din 11.07.2012. Publicat: 30.11.2012 în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 245/247.
5. Neșțian A. Concepte și modele de managementul cunoștințelor aplicabile pentru dezvoltarea regional. In: Revista de Management-Marketing. nr. 1, 2007, p. 28-44.
6. Sîrbu A. The strategic management as a primordial factor to obtain performance in agronomic higher education in Republic of Moldova. In: Scientific papers series management. Economic engineering in agriculture and rural development. 2015, vol. 15, Issue 2, p. 377-382.